

30-08-2001

Forsøgsrapport over Udviklingsarbejde i det almene gymnasium i Geografi på Odense Katedralskole.

Titel: "Kend målet - nå målet."

Formelle oplysninger:

Odense Katedralskole , eksamensnummer: 145

Titel: "Kend målet - nå målet"

Fag: Geografi-obligatorisk niveau i 2a, 2y og 2z, ialt 75 elever.

Eksamen 2001: 25 elever fra 2y og 2z.

Periode: skoleåret 2000-2001.

Lærer: Flemming Sigh.

Tlf-privat: 64.47.20.13

Flemming.sigh@skolekom.dk

<http://www.FlemmingSigh.dk>

Resumé:

Hovedformål:

Forsøgets overordnede mål har været at skabe nogle dygtige, engagerede, målrettede og glade elever i Geografi. Herunder har vi skullet afprøve nye arbejdsformer, tilrettelæggelse af undervisningen -bl.a. det skriftlige arbejde- og eksamensafholdelse. Baggrunden for forsøget har været de øgede krav til elevernes kompetance inden for samarbejde, udvisning af initiativ og selvstændighed, evne til at kunne opsøge, udvælge og tilegne sig ny viden, samt til at kunne præsentere de opnåede resultater. Samtidig har vi skullet afprøve, på hvilke felter IKT kan bidrage til denne proces.

Forsøget har fundet sted inden for den kendte timeramme og det normale faglige indhold.

Forsøget kunne beskrives som et mix af ingredienser fra traditionel undervisning og projektarbejde, præget af effektivitet og med nogle krav og forventninger der godt kunne skræmme nogle elever, men det har været særdeles væsentligt via pragmatisme at fastholde trygge rammer, hvor eleverne havde en klar fornemmelse af at læreren havde styr på sikkerhedsnettet under dem.

Metode:

Metoden har været, at målene for undervisningen skulle fremstå krystalklart, både med hensyn til hvilke begreber og fagudtryk der skulle kunnes, hvilke værktøjer og grafiske metoder der skulle kunne beherskes, samt hvilke problemstillinger der skulle kunne beskrives og analyseres og senere præsenteres ved eksamen.

Handlinger og resultater:

Konkrete tiltag for at kende målet og nå det, har været:

1) De 25 overordnede eksamensspørgsmål er blevet offentliggjort forud for emnearbejdet.

Eleverne har selv skullet finde, tage stilling til og udvælge det materiale, der skulle underbygge

problemstillinger og udsagn, og som skulle danne grundlag for eksaminationen.

Dette har nok været den største motiverende og engagerende enkeltfaktor i årets arbejde.

- 2) Elevernes evne til at behandle og analysere nyt ukendt materiale blev afprøvet under eksamen i form af ukendte spørgsmål og bilag.

Det fremstod klart for censor og eksaminator, at eleverne var dygtige til at honorere de stillede krav og var markant bedre til at behandle det ukendte materiale end vi normalt ser. Årsagen er utvivlsomt at selv den mindre motiverede elev, der i årets løb måske nøjedes med lærebøgernes og det i undervisningen præsenterede materiale har været tvunget ud i en udvælgelsesproces med tilhørende overvejelser. De dygtige elever har ikke haft begrænsninger, men har kunnet nå så langt som deres tid og ambitionsniveau fastlagde. Flere elevgrupper havde endda uden min forhåndsviden per e-mail kontakt til udenlandske universiteter og offentlige institutioner for at stille spørgsmål til materiale hentet hjem herfra via Internettet.

- 3) Krav og ordlister med definitioner har været meget overskuelige og let tilgængelige.

- 4) Der har ingen usikkerhed eller uklarhed været omkring eksamensspørgsmålenes indhold og forståelse, idet dette har kunnet afklares i årets løb.

- 5) Det skriftlige arbejde har -bl.a. via en IKT baseret retteprocedure med mindre arbejde og højere udbytte for eleverne- nået en høj kvalitet.

Elevernes tilkendegiver klart, at det skriftlige arbejde opleves som hovedhjørnestene i undervisningen.

- 6) Alt materiale -herunder opgaver, vejledninger og kontrollister- har været tilgængelige på lærerens side på Internettet, som 83 % af eleverne har haft adgang til hjemmefra, dvs. på rette tidspunkt når behovet opstod.

- 7) Eleverne oplever nu brugen af engelsksproget materiale i undervisningen (Internettet) som en naturlig og nødvendig del af undervisning. Kun 4 % synes, at det har været en barriere ud over det rimelige.

- 8) Elevernes engagement og følelse af et medansvar for undervisningen har været en væsentlig drivkraft for læreren.

- 9) Der var forud for eksamen etableret gode muligheder på skolen for at eleverne kunne mødes, anvende fagets materialer, samt stille opklarende spørgsmål til læreren.

- 10) Årets undervisningsmetoder resulterede i, at de 25 elever -der kom til eksamen- her i august har givet udtryk for, at de i eksamensperioden godt nok havde travlt, men at de arbejdede effektivt og målrettet i en tryk atmosfære. 3/4 af eleverne anbefaler meget klart den valgte eksamensform, medens ingen er betænkelige eller imod.

- 11) Når alle elever anonymt ved årets slutning giver så tydeligt udtryk for stor tilfredshed med fagets indhold, undervisningens form samt at de berørte problemstillinger i høj grad vedkommer deres generation nu og fremover, kan man vel som lærer næppe ønske sig mere.

Hvad gik ikke så godt:

- 12) Eleverne har stadig en for lille træning i at søge og sortere stof fra Internettet.

Den generelle computerbrug er til gengæld ved at være i orden.

- 13) Læreren har svært ved i "studierummet" at nå rundt til de mindre motiverede elever, idet de engagerede elever "erobrer" læreren. En egentlig differencieret undervisning lykkedes således vel næppe.

- 14) Eleverne har vanskeligt ved at omstille sig til arbejdet i "studierummet" i et tilfældigt 90 minutters modul. Fordybelsesfasen kræver foruden faglig indsigt også omstilling og et passende tidsrum til

arbejdet.

15) Hver elev kan normalt ikke rumme "studierums- eller fordybelsesarbejde" i mere end 1-2 fag ad gangen!

16) Ved eksamen kom det forud for eksamen forberedte arbejde til tidsmæssigt at fylde lidt for meget.

Det kan anbefales:

1) - at den afprøvede undervisnings- og eksamenstilrettelæggelse også afprøves i HF-regi.

2) - at eksamensspørgsmålene -hovedspørgsmålene- i Geografi fremover offentliggøres senest samtidig med pensumindberetningen.

3) - at eksamen i Geografi fremover overvejes afviklet således:

a) Eleven trækker ét af de på forhånd kendte eksamens-hovedspørgsmål.

Samtidig får eleven udleveret de hidtil ukendte underspørgsmål med tilhørende bilagsmateriale.

b) Derpå har eleven en forberedelsestid på ca. 24 minutter (gerne 30 min.).

c) Eksaminationen starter med, at eleven præsenterer resultatet af sit (sin gruppes) arbejde med hovedspørgsmålet med udgangspunkt i de stillede krav- og ordlister.

Eleven skal under gennemgangen vise:

- at eleven har viden om emnet.

- at eleven kan bruge og definere fagudtrykkene.

- at eleven kan anvende grafisk / statistisk dokumentationsmateriale.

- at eleven kan foretage en analyse og vurdering af emnets problemstillinger.

- at eleven kan vurdere dokumentationsmaterialets seriøsitet.

d) Efter ca. 10 minutter går eleven over til de stillede underspørgsmål, idet de udleverede bilag inddrages, og eleven demonstrerer sin evne til at overføre sin viden på nye opgaver og materialer inden for emnet.

4) - at Geografi-bekendtgørelsen aktivt nævner, at engelsksproget materiale *bør* indgå i undervisningen, og at andre fremmedsprog *kan* indgå.

5) - at der signaleres til lærerne, at læreren / faget forventes at kunne nås via en hjemmeside på skolens server, idet ca. 80-90 % af eleverne nu har Internetadgang derhjemme.

Forslag til generel forbedring af udbyttet af skoleårets slutning:

6) De udtrukne mundtlige eksamensfag (alle fag) offentliggøres så tidligt, at der for hvert eksamensfag og hold kan afsættes ca. 1 uge til intensiv heltids forberedelse og vejledning før den egentlige eksamensperiode starter.

Dette medfører naturligvis, at eleven -ligesom nu- bliver fagligt bedre i eksamensfagene, men hvad gør det?

Gevinsten er, at der opstår nogle lærings-uger med højt motiverede elever, der intensivt kan opnå træning i studie- og arbejdsmetoder, som i stigende grad er en nødvendig kompetance.

7) Subsidiært anbefales det, at der i faget Geografi åbnes op for ovennævnte undervisning.

Hovedrapport:

Temaer:

Uddannelsesstyrelsen udsendte i efteråret 1999 en række temaer, inden for hvilke man ønskede udviklingsarbejde i det almene gymnasium. I ansøgningen fra Geografi på Odense Katedralskole indgik følgende temaer fra de ønskede indsatsområder (jfr.: Uddannelsesstyrelsen J.nr. 1999-2434-2):

- pkt. 4.1a: 1) Projektperioder og
2) Øget brug af IT i undervisningen.

- pkt. 4.1b: 3) Udvikling af fagets indhold.
4) Præcisering af mål med undervisningen i de enkelte fag og undervisningsforløb.
5) Præcisering af de enkelte fags studieforbereende indhold.
6) Styrkelse af faglig rådgivning og vejledning af den enkelte elev.

- pkt. 4.1d: 7) Prøver, der bygger på bl.a. projektarbejde.

I ansøgningen er endvidere fremhævet:

- 8) Styrkelse af elevernes medansvar for læreprocessen.
- 9) Hovedvægt på aktuelle internationale problemstillinger.
- 10) Styrkelse af elevernes bevidsthed om, at de lever i et globalt samfund, hvor den enkelte borgers viden, engagement og etik er en vigtig forudsætning for den demokratiske udvikling.
- 11) Styrkelse af elevernes bevidsthed om, at sproglig kunnen -især engelsk- og IKT-anvendelse er væsentlige brikker i den internationale kommunikation og forståelse.

Udviklingsarbejdet blev med Uddannelsesstyrelsens skrivelse af 22. maj 2000 (J.nr. 1999-2434-656) godkendt med enkelte ændringer. Ændringerne -ukendt materiale og spørgsmål skal indgå i eksamen- var jeg helt enig i.

Information af eleverne:

Eleverne var ikke informeret om udviklingsarbejdet på forhånd. Dette skyldtes dels den sene godkendelse, dels usikkerhed omkring klassefordelingen før ferien. Eleverne blev således først orienteret ved skoleårets start, dels mundtligt og dels mere præcist via 20-08-2000-noten (se Bilag 1), der samtidig konkret udstikker rammer og indhold ved udviklingsarbejdets start.

Eleverne har i årets løb fået opdateringer af "pensum-udkast" med eksamenspensum og eksamensspørgsmål (den 15/9, 20/11, 18/1 og 4/2 med høringsfrist den 15/2 2001).

Præciseringen af mål med undervisningen er sket meget konkret i form af "Kravliste" og "Ordliste" til de enkelte emner, angivet i heftet Flemming Sigh: "GEOGRAFI-noter" (Odense Katedralskole 2000).

Alle udleverede materialer (opgaveformuleringer og -vejledninger, kontrolark, pensa- og

eksamensspørgsmål etc.) har endvidere været tilgængelige elektronisk på skolens intranet samt fra primo oktober på Internetsiden <http://www.FlemmingSigh.dk>, idet ca. 90 % af de deltagende elever har Internetadgang hjemme.

Information til fagkonsulenten:

Midtvejsrapport (06-12-2000), heftet "Geografi-noter" (side 1-75) plus nogle mindre noter blev fremsendt 11/12 2000. Desuden har der været mundtlig kontakt.

Evalueringer:

Evalueringen er dels sket løbende via den daglige kommunikation, dels via opsamlende evalueringsdebat i klasserne, og endelig via indkaldte skriftlige (evt. anonyme) individuelle indlæg fra eleverne. Denne form er valgt, idet der er tale om et overkommeligt antal elever, og fordi formen giver eleverne mulighed for at fremsætte vægtede tilkendegivelser (eleven kan lægge vægt på og uddybe de positive og negative elementer, som eleven finder væsentligst). Den mundtlige del giver samtidig deltagerne lejlighed til at kommentere de fremsatte udsagn fra såvel lærer- som elevside.

Det er muligvis ikke en så kvantitativ metode som traditionelle spørgeskemaundersøgelser, men en kvalitativ bedre metode som er brugbar, når deltagerne gøres bekendt med resultaterne og er med til at kommentere, justere samt godkende disse.

En anonym spørgeskemaundersøgelse blev gennemført ved afslutningen af undervisningen før eksamen (bilag 2). Resultaterne fremgår af bilaget og er indarbejdet i rapporten.

I juni har censor telefonisk afgivet kommentarer (se senere).

I august 2001 har de 25 eksamenselever været kontaktet mundtligt og har desuden skriftlig evalueret arbejdet forud for og under eksamen, ligesom de har skullet forholde sig til forsøgsarbejdets konklusioner fra censor og lærerside.

Det har været væsentligt for læreren at fremhæve, at det *ikke er lærerens forsøg, men Undervisningsministeriets*, og at hovedformålet er at indhøste erfaringer både på lærer- og elevsiden med hensyn til en række pædagogiske krav og nye vægtninger, der ser ud til at skulle indføres og præge undervisningsformen fremover.

Elevreaktioner - august 2000:

Hvordan blev det forestående udviklingsarbejde så modtaget af eleverne?

Med stor skepsis af flertallet i 2a, og med overvejende positive forventninger af flertallet i 2y og 2z.

"Skal vi så lave mere arbejde i faget?",

"Vi kan ikke finde ud af at arbejde selvstændigt!",

"Risikerer vi ikke, at vi er dårligere stillet til eksamen end andre klasser?",

"Lad os prøve, så vi får en up-to-date uddannelse",

var hovedkommentarerne.

Fra lærerside pegede jeg på, at den udvikling der nu er på vej ikke er en revolution, som da vi for 30-40 år siden gik fra udenadslære til den forståelselære, vi kender i dag, men blot er en naturlig videreudvikling af de positive sider af den velrenomerede danske pædagogik.

Eleverne fik herefter en grundig forklaring om, at "sikkerhedsnettet" (jfr. ansøgningen) var spændt

ud, og hvorfor Undervisningsministeriet -og det danske samfund- var interesseret i et udviklingsarbejde med netop dette indhold. Ligeledes at arbejdet ønskedes sat i værk for at videreudvikle danske elevers og læreres standard og omstillingsevne -og altså ikke fordi deres lærer, som de jo ikke havde haft i 1.g og derfor ikke kendte, havde fået "en fiks idé". Derpå besluttede et væsentligt flertal -omend med nogen betænkelighed i 2a- at gå ind i arbejdet, idet der fra lærerside blev givet løfte om, at tilpasninger om nødvendigt ville kunne ske i årets løb.

Det var også et væsentligt argument for eleverne, at de blev oplyst om, at forsøget blev fulgt løbende af UVM's fagkonsulent, og at der heri lå en yderligere garanti for, at deres eksamenssituation ikke ville være forringet.

Det var ligeledes et væsentligt argument fra elevside i forsøgsdebatten, at elevernes arbejde i årets løb indgik i eksamen, og via eksamensspørgsmålene skulle præsenteres og forsvares til eksamen.

Jo, det er skam forsigtige folk herovre på Fyn!

Forløbet september - medio november 2000:

Første emne efter introduktionsforløbet var "den globale og regionale befolkningsproblematik", et emne som eleverne sædvanligvis betragter som særdeles interessant og vedkommende, idet der er fokus på deres egen generations nutid og fremtid på basis af deres egen, deres forældres og bedsteforældres gøren og laden.

Elevernes fortsatte nervøsitet for ikke at kunne magte udviklingsopgaven, gjorde det særdeles relevant at følge den pragmatiske undervisningsstruktur med de 3 såkaldte "læringsrum": "undervisningsrummet", "træningsrummet" og "studierummet".

"Undervisningsrummet":

I "undervisningsrummet" blev emnets grundlæggende fagudtryk og problemstillinger gennemgået af læreren via en dialog med klassen og med de nyeste statistiske data og fremskrivninger som eksempel og dokumentation.

"Træningsrummet":

I det efterfølgende "træningsrum" arbejdede eleverne videre i skriftlig form med stoffet og med emnets afbildningsmetoder på baggrund af detaljerede øvelsesvejledninger, som dog efter nogle elevernes mening havde et sprogligt for koncentreret indhold. Der blev via opgaverne lagt vægt på både viden, metodefærdigheder, overblik samt vurderingsevner. Kildematerialet skulle hentes fra lærebogsstoffet, fra elevernes egne notater, fra skolens Intranet samt fra en enkelt præcist angivet Internetskilde. *"Ikke helt let, men fair", var elevernes kommentarer.*

Umiddelbart inden eleverne afleverede arbejdet i form af rapport 1 og 2, fik de som noget nyt anvist muligheden for at anvende et "kontrol-ark" til hver af rapporterne. Kontrol arkene blev placeret dels på skolens net, dels på Internettet (<http://www.FlemmingSigh.dk>). Her var faldgruberne omtalt i form af uddybende spørgsmål og vejledninger.

Ideen med kontrol-arkene blev særdeles vel modtaget af eleverne. Sædvanen tro lagde de fleste elever sidste hånd på opgaverne aftenen før afleveringsfristen. Det var her -ifølge eleverne- meget givtigt via Internettet derhjemme at kunne trække disse informationer ind, så eleven selv -inden afleveringen- fik rettet de væsentligste fejl og misforståelser.

Set fra lærersiden er der ikke tvivl om, at et sådant element i retteproceduren er langt mere

lærende end at få opgaverne retur med masser af kommentarer, som eleverne ofte aldrig når at få gennemarbejdet. Proceduren kræver imidlertid, at læreren nøje har fulgt eleverne i arbejdsfasen på skolen og dermed har et ganske klart indtryk af, hvor det kan gå galt i forståelsen, og dernæst en præcis timing, idet kontrol-arket skal være tilgængeligt inden elevernes slutarbejde, men heller ikke før.

En "Lærerens hjemmeside" på Internettet er et fremragende redskab til lige netop denne proces.

"Studierummet":

Derpå fulgte "studierummet" eller fordybelsesfasen, hvor læreren fungerer som konsulent på projektorienterede problemstillinger. For at motivere eleverne -også de knap så ihærdige- gik opgaven ud på at udarbejde detaljerede dispositioner til de 5 offentliggjorte eksamensspørgsmål, finde frem til relevant dokumentationsmateriale, samt for de dygtigste elever at finde supplerende viden og debatmateriale om emnerne. For at afgrænse elevernes arbejde blev Internetkilderne begrænset til et præcist angivet "søgefelt" på ialt 14 lærerkommenterede links (se <http://www.FlemmingSigh.dk>). Til arbejdet blev der afsat 10 timer på skolen.

Elevernes egne erfaringer med Internettet, som jo er én af kildevejene, er ikke overraskende, men velkendte:

- at der kan bruges overordentlig megen tid, uden at man kommer ret langt.
- at eleverne langt fra endnu er rimeligt trænede i brugen af søgemaskiner og databaser.

Netop derfor forelå der til denne del af emnet de 14 lærer-udvalgte og lærer-kommenterede Internet-links. Ganske vist ikke i form af "færdige" Internet-enkeltsider, som pegede lige på en bestemt tekst eller figur til et bestemt eksamensspørgsmål, men links til nøje udvalgte dele i større data- og infobaser med et relevant indhold af tekst og figurer. Samtidigt blev det påpeget, at eksamensrelevant materiale jo også kunne og burde hentes fra det traditionelle lærebogsstof, rapporter og notater.

Under arbejdet skulle eleverne også være opmærksomme på de generelle krav i Geografi, som er beskrevet i "GEOGRAFI-noter" side 3-4, og dermed overveje disponeringen.

Eleverne fik i "studierummet" stor frihed til organiseringen af arbejdet. Der var foruden geografilokalet reserveret et edb-lokale, og skolens studierum kunne anvendes som stillerum.

Nogle elever gav udtryk for i timer sidst på dagen, at de bedre arbejdede hjemme, hvilket blev accepteret.

Hvordan gik det så ?

Dårligt, sagde et klart flertal af eleverne, og tænkte på de synlige resultater i ringbindene.

Godt, sagde læreren, og tænkte på de særdeles relevante og klare indikationer, processen allerede nu havde blotlagt.

Dårligt, tænkte læreren, efter at have studeret de 75 elevers resultater i form af dispositioner og dokumentationsmaterialer grundigt.

Elevernes svar:

"Det er svært", sagde eleverne.

"Vi er slet ikke vant til denne arbejdsform!"

"Det er meget enklere, når læreren præcist angiver, hvad vi skal gøre, lave og kunne!"

“Vi ved ikke med sikkerhed, hvad der er det væsentligste i kildematerialet?”

“Tænk nu hvis det er det forkerte materiale, vi har fundet frem til!”

“Jeg har ikke kunnet tage mig sammen i disse timer. Der er for lang tid frem til eksamen. Jeg arbejder bedst under tidspres.”

“Kan vi ikke bare gøre som vi plejer?”

“Jeg manglede det overblik, som man normalt opnår under eksamenslæsningen, hvilket gjorde det svært at lave gode dispositioner.”

“For lidt tid til at gå i dybden.”

“Det er svært at afgrænse spørgsmålene.”

“Det er et nyt fag og med en ny lærer. Vi ved ikke rigtigt på hvilket niveau forventningerne ligger.”

“Der burde have været en fast disposition til hvert modul (2 timer), og en slags kontrol.”

“Internetlinkene var for omfattende.”

“Arbejdsformen gav for megen uro, da ambitionsniveauet var forskelligt i klassen. Det var derfor svært at koncentrere sig.”

“Det var en rar arbejdsform, trods frustrationerne.”

“Vi lærte at skille skidt fra kanel og at disponere den tid, der var sat af til et stykke arbejde!”

“Jeg brugte en del af tiden til at lave mine rapporter rigtig gode, da jeg fik rigtig meget ud af at lave disse.”

“Vi brugte noget af tiden i min gruppe til at drøfte de væsentligste problemstillinger i hvert eksamensspørgsmål. Det fik jeg rigtig meget ud af.”

“En god ting ville være, hvis vi fik tid til at arbejde med spørgsmålene et lille stykke tid før eksamen, hvor vi kun tog os tid til lige nøjagtigt det. Så tror jeg også, at alle ville arbejde mere koncentreret, og det ville blive lettere at koncentrere sig i klassen og ikke kun derhjemme.”

Lærerens kommentarer hertil:

Ovennævnte citater fra den skriftlige evaluering, hvor dét der går galt naturligvis dominerer besvarelserne, repræsenterer spændvidden i elevernes kritik og peger både på, hvad der er problemerne på nuværende tidspunkt, hvad der nok er dårlige pædagogiske valg på længere sigt, samt giver et fingerpeg om, hvor vi som lærere kan sætte ind for at videreudvikle pædagogikken.

Det er meget væsentligt at notere sig, hvad der er kommet tydeligt frem under de mundtlige evalueringer:

- at eleverne er særdeles enige i, at det i det danske skolesystem gælder om at videreudvikle den undervisningskultur, der gør, at danske elever er specielt gode til at tage selvstændige initiativer, at komme alsidigt rundt om problemstillingerne, at kunne arbejde både individuelt og i grupper, samt arbejde ansvarligt.

- at eleverne også er meget bevidste om, at verden forandrer sig, at man må uddanne sig løbende igennem voksenlivet, og at man selv er medansvarlig for denne udvikling.

Der er ligeledes en klar holdning blandt eleverne til, at man vil lære noget i skolen, at man gerne vil gøre en indsats selv, men at der på den anden side stilles mange og forskellige krav bare i løbet af en enkelt skoledag, hvorfor det ikke altid er helt let at finde vej på egen hånd, ligesom der er en naturlig grænse for, hvor mange “studierum”, der er åndelige kræfter til, at man kan have kørende parallelt i fagene på samme tid.

Der er således blandt eleverne en klar opbakning til de målsætninger, der ligger bag både det aktuelle udviklingsarbejde, samt til de overordnede målsætninger, der toner frem i den aktuelle debat om, hvad danske elever skal kunne fremover.

Mere detaljeret skal følgende nævnes:

I starten af forløbet så det ud til, at de der ville få de største problemer med de nye undervisningsformer, var eleverne med en ikke-dansk kulturbaggrund. De taler måske nok et udmærket dansk, men kommer trods alt lettere til kort, når de skal læse en sprogligt kort og præcist udtrykt tekst på dansk. Ligeledes ligger denne undervisningsform endnu længere væk fra undervisningstraditionen i deres kulturelle bagland end den normale danske undervisningstradition, hvor eleverne jo allerede i årtier er blevet opdraget til en relativ høj grad af selvstændighed. Disse observationer i starten af forløbet synes imidlertid at være kortvarige, idet eleverne spørger sig for hos deres dansk-kulturelle kammerater.

Elevernes største generelle problem er, at de har svært ved at omstille sig til, at det nu er dem, der skal finde frem til og fremlægge relevant materiale. Det er uvant at skulle ind i en sorterings- og udvælgelsesfase, selv om det er inden for de anbefalede links. Dette gør eleverne usikre.

“Kan vi nu stole på materialets faglige pålidelighed”, er en gennemgående bemærkning. Men samtidigt giver eleverne udtryk for, at de allerede er i fuld gang med at tilegne sig nogle tricks til en sådan vurdering: “Er det nu org.-sider” (en oftest international organisation) “eller com.-sider” (kommercielle) “vi kikker på”. Eleverne *er* på vej, kan man som lærer konstatere.

Det har været særdeles glædeligt at notere sig, at eleverne på intet tidspunkt har så meget som nævnt, at fremmedsprog (engelsk) var noget problem. Det er absolut noget nyt på Fyn! Årsagen er nok, at forståelsesniveauet i engelsk, så vidt jeg som lægmand synes at kunne konstatere, er steget markant i de senere år, samt at eleverne ikke er i tvivl om, at engelsk *er* det nødvendige internationale kommunikationssprog i dag -ofte også inden for Katedralskolens murer, hvis man vil snakke med om dagens musik, chatte på nettet eller kommunikere med den nye udvekslingselev i klassen. Er man ikke særlig god, skal man i hvert fald nok lade være med at skilte med det!

Eleverne har mange gange givet udtryk for, at det er en helt ny arbejdsform, hvor de selv har et stort ansvar for resultatet, og at det stiller store krav til selvdisciplinen. “Det tager tid at lære denne nye arbejdsform. Det gøres ikke bare på ét år i ét fag”, har været en gennemgående elevkonklusion.

Hvad har overrasket læreren mest?:

I negativ retning:

- at eleverne har været så nervøse for at kaste sig ud i udviklingsarbejdet. Årsagen skal nok primært søges i, at læreren var ny i klassen, og at han først lige skulle ses an.

- at eleverne oplever videreudviklingen af en pædagogik, præget af øget selvstændighed og øget krav om eget ansvar og initiativ, som noget meget nyt og svært. Eleverne har trods alt været vant til i den aldersgruppe selv at måtte finde ud af at tage notater, selv haft ansvaret for lektielæsning, fritidsinteresser og meget andet. Årsagen er nok, at dette initiativ øger den usikkerhed, som det i forvejen på mange måder er at være teenager.

- at eleverne ikke har været bedre til at manøvrere rundt blandt et begrænset antal

Internet-links. Årsagen er givetvis, at selv om eleverne ikke længere har væsentlige problemer med at benytte computeren som skrivemaskine og lay-out apparat, og ligeledes er fortrolige med e-mails og andre funktioner afhængig af deres interesser, så er Internettet som informationskilde stadig ukendt land, sandsynligvis fordi det også et langt stykke hen ad vejen er ukendt land blandt lærerne.

- at arbejdets gulerod i form af offentliggjorte eksamensspørgsmål ikke har haft en større effekt blandt især de generelt mindre motiverede elever. Årsagen er givetvis, at elevernes tidshorisont ganske enkelt ikke rækker så langt. Flere elever har da også tilkendegivet, at det er en skidt idé hele året at skulle tænke i eksamensbaner, hvilket jeg godt kan følge dem i.

- at det har været lidt problematisk -hvad jeg burde have forudset- at udforme eksamensspørgsmålene til første emne i starten af året, idet vi jo ikke er kommet så langt, så eleverne kan koble deres viden i demografi til en række andre globale og regionale problemstillinger, som vi kommer ind på senere i årsforløbet. Da eleverne samtidig skal have manøvrerum, bliver det ret brede spørgsmål. Dette er givetvis medvirkende til, at mange elever har haft svært ved at håndtere og afgrænse de givne spørgsmål.

- at de engagerede elever har trukket så meget på læreren, at den sløve gruppe ikke har fået lærertid og "spark" nok i "studierummet". Og at det trods alt har været så svært at nå rundt til alle 25 elever i det enkelte modul.

I positiv retning:

- at eleverne, trods skepsis i starten samt frustrationer over for mange løse ender på resultatlisten (siderne i ringbindet) efter første emne, fortsat synes, at målene er OK, og har positive forventninger til læreren om, at vi nok skal få det lært -"for det skal vi da!"

- at de særligt gode og motiverede elever kom så langt som de kom.

En gruppe var f.eks. ikke helt tilfredse med, at det statistiske materiale fra U.S. Census (~ Danmarks Statistik) ikke i højere grad var kommenteret, så man kunne danne sig et indtryk af, hvad der lå bag ved statistikkerne. Dette resulterede i en brevveksling (e-mail) -uden min viden- med U.S. Census, som kvitterede med en række både amerikanske og sågar danske links til nærmere studier. En anden gruppe hentede informationer ind fra Max Planck Institutet i Rostock om nye måder til afbildning af demografiske data og overhalede dermed lærerens vidensniveau. (P.S.: Jeg *har* kontaktet den russiske forsker på Institutet, og *er* gået i gang med det forsømte).

- at vi ikke er rendt ind i nær så mange edb-tekniske problemer som forventet. Årsagen er givetvis, at elevernes fortrolighed med udstyret fortsat er kraftigt stigende år for år, samt en generel bedre soft- og hardwarestabilitet.

Læreren kan konstatere og mener per medio november:

- at elevernes større eller mindre frustrationer er et positivt træk. Hvis de havde været sløve og ligeglade, ville jeg have været bekymret.

- at de barrierer, som eleverne oplever, de er rendt ind i, trods alt ikke er større end at vi vil nå et godt stykke hen ad vejen allerede i år.

- at de nye pædagogiske tiltag bestemt ikke har fjernet elevernes fokus fra emnet, der som vanligt har provokeret eleverne til en række gode og relevante debatter.

- at de dygtige elever fagligt er nået længere end normalt, og at deres initiativ og selvstændighed uvægerligt med tiden vil smitte af på resten af klassen.

- at eksamensspørgsmålenes offentliggørelse allerede under forløbet nok ikke er den store afsløring i

forhold til normal procedure, men kan skabe en hvis tryghed. Som en elev bemærkede: "Da eksamensspørgsmålene skal dække hele pensum, ligger de offentliggjorte spørgsmål nok ret tæt op ad de ellers ikke-offentliggjorte, som vi nok i rimelig grad kunne gætte os til."

Hvad gjorde vi så (tiden frem til eksamen) ?

Der har i hele forløbet været stor seriøsitet hos eleverne i forbindelse med udviklingsarbejdet. Der var derfor ekstra god grund til at slå ørerne ud og lytte til elevernes reaktioner, kommentarer og anbefalinger.

Vi tog derfor i den følgende måneds tid et pædagogisk højresving, så eleverne over en bred front oplevede en succes, men stadig på de opstillede præmisser for udviklingsarbejdet, blot mere lærerstyret -sådan lidt usynligt.

Dette var en heldig disposition. Efter jul var den fra før jul usikre gruppe af elever klar til nye udfordringer og var blevet væsentligt mere fortrolige med de nye arbejdsformer og forventninger.

Arbejdet med det regionalgeografiske emne forud for studieturene var velegnet til at give de lidt usikre blod på tanden, alt imens de dygtige elever nu distancerede sig væsentligt fra kammeraterne og nåede niveauer, som normalt ikke ses så markant med den traditionelle undervisningsform. Det lykkelige ved den her prøvede arbejdsform er, at de dygtige kan nå så langt, som de ønsker, uden at det går synligt og mærkbart ud over resten af klassen. Eneste ulempe er som nævnt, at de dygtige elever har det med at "erobre" læreren, hvilket man som lærer skal være meget opmærksom på.

Der var i den resterende del af året en fortsat positiv stemning præget af seriøst arbejdende elever, der absolut gav indtryk af at føle et medansvar for det samlede resultat af undervisningen.

Selv om alle 3 klasser ifølge de nye administrationsprincipper fik den samme tildeling af undervisningstimer, er det pædagogisk uheldigt, at én af klasserne var færdig med timerne allerede den 19. april, dvs. 2 måneder før eksamen.

Afsluttende spørgeskema:

Undervisningen blev afsluttet med den tidligere nævnte anonyme spørgeskemaundersøgelse (bilag 2), der giver et kvantitativt udtryk for elevernes vurdering af undervisningen. Undersøgelsen rummer foruden de for forsøget væsentlige evalueringer også svar til lærerens personlige pædagogiske brug, og endelig er det ikke uinteressant for faget og dets lærere at bemærke elevernes generelle opfattelse af fagets indhold, dets relevans samt fagets ønskede tilstedeværelse i gymnasiet. Der henvises til bilaget, hvor tallene repræsenterer den %-vise fordeling.

Eksamensperioden:

I perioden fra eksamensplanens offentliggørelse og frem til eksamensdagen blev der arrangeret mulighed for, at eleverne kunne komme på skolen, bruge geografilokalets materialer og udstyr, arbejde sammen og få besvaret specifikke spørgsmål af læreren. Næsten alle elever benyttede sig i en eller anden udstrækning af denne mulighed.

Eksamen og censors bemærkninger:

Eksamen forløb uproblematisk og var præget af velforberejdede elever med stor viden og indsigt. Den

største overraskelse for både censor og lærer var, at eleverne var markant bedre til at håndtere, læse og analysere det ukendte nye materiale. Overraskelsen burde måske ikke være så stor, for eleverne -både de dygtige og de mindre dygtige- var jo netop blevet tvunget til selvstændigt at finde og vurdere materiale året igennem, men at resultatet var så synligt, overraskede positivt.

Censors (Anny Frandsen, Nordfyns Gymnasium) bemærkninger har således været:

- 1) Eleverne mødte op med godt geografisk stof, tog godt imod de ukendte bilag, bedre end normalt, og supplerede i nogle tilfælde selv med fundne bilag.
- 2) Den forberedte afdeling af eksamen kom let til tidsmæssigt at fylde for meget.
- 3) Eleverne er endnu ikke i tilstrækkelig grad bevidste om kilderne til Internet-stof.
- 4) Evalueringsmæssigt skal man være bevidst om, at eleverne har haft mere tid til at forberede en god struktur af den kendte afdeling af eksamen.

Afsluttende bemærkninger:

Processen med at videreudvikle den danske undervisningstradition (jfr. ovenstående) kan ikke forventes at kunne ske med et snuptag i form af en Bekendtgørelsesændring, men en sådan ændring vil kunne sætte skub i en proces i den ønskede retning, en retning som eleverne bakker op om.

Anbefalinger:

De af forsøget afledte anbefalinger er beskrevet i resuméet.

Overførselsværdi:

Mange af forsøgets pædagogiske betragtninger og resultater antages at kunne overføres til en stor part af gymnasiets fag.

Flemming Sigh.

Vedlagt:

Bilag 1: "Kend målet - nå målet", orientering til 2a, 2y og 2z i Geografi (20-08-2000).

Bilag 2: Elev-evaluering i sidste undervisningstime før eksamen.

Bilag 1:

Flemming Sigh

Odense Katedralskole den 20. august 2000

Til 2a , 2y og 2z i Geografi.

“Kend målet - nå målet”

Fagudvikling med målstyret og elevdifferentieret undervisning, anvendelse af “elektronisk lærebog”, og ny tilrettelæggelse af eksamen

Undervisningsministeriet har i et brev til skolen den 22. maj 2000 ønsket, at vi på OK i dette skoleår yder en ekstra indsats på ovennævnte område. Dette skal ske i **Geografi** i jeres klasse.

Som I sikkert har hørt, har vi startet dette skoleår uden at en overenskomstaftale for lærerne er på plads. Derfor ved skolen (og jeg) endnu ikke, hvilke ressourcer der er til rådighed til blandt andet ovennævnte formål. Jeg har derfor de første par uger gået lidt stille med projektet, som har status af “forsøg”, hvilket vil sige, at der afviges fra de almindelige regler.

Men nu går vi i gang og ser hvor langt vi kan nå. Resultatet afhænger især af jer, men naturligvis også af, om jeg kan leve op til forventningerne. Undervisningsministeriet vil holde tæt kontakt til skolen og følge slagets gang skoleåret igennem.

Herunder følger en beskrivelse af, hvad det er, vi skal prøve at blive bedre til:

Formål:

- **at få engagerede elever**, der fornemmer, at de selv er med i og har **medansvar for læreprocessen**.
- **at** den enkelte elev præsenteres for udfordringer, der **matcher elevens forudsætninger**.
- **at** de faglige krav, forventninger og muligheder fremstår klarere og mere **målstyret** for eleverne end hidtil.
- **at** undervisningsprocessen tilrettelægges meget **lig med de studie- og arbejdsformer**, som eleverne senere vil møde efter gymnasiet.
- **at** eleverne får en styrket oplevelse af faget Geografi som et fag, der beskæftiger sig med væsentlige **aktuelle internationale problemstillinger**-på tværs af traditionelle faggrænser- inden for samspillet imellem naturforhold, samfundsforhold og kulturelle forhold.
- **at udnytte IKT maksimalt** til at aktualisere og opdatere de behandlede problemstillinger.
- **at** styrke elevernes bevidsthed om , at de lever i et globalt samfund, hvor den enkelte borgers viden, engagement og etik er en vigtig forudsætning for **den demokratiske udvikling**.
- **at** styrke elevernes bevidsthed om, at **sproglig kunnen**-især engelsk- og **IKT-anvendelse** er væsentlige brikker i den internationale kommunikation og forståelse.

Midler:

Undervisningen:

Den gældende **Bekendtgørelse** om undervisningens indhold følges.

Hvert af undervisningens temaer indledes med en lærerintroduktion, hvor eleverne præsenteres for de væsentligste problemstillinger, der skal behandles og analyseres, samt hvilken basisviden, der er grundlaget for temaet. Herunder præsenteres eleverne for de **eksamensspørgsmål** (hovedspørgsmål, men ikke underspørgsmål og ikke de lærerproducerede bilagsmaterialer), de senere vil kunne trække til eksamen.

Herefter kan der som indledning eller som opsummering undervejs foregå traditionel klasseundervisning i mindre omfang. Ellers skal eleverne i selvvalgte grupper eller enkeltvis arbejde med temaet med udgangspunkt i de stillede eksamensspørgsmål, idet **Internettet** benyttes som en hovedkilde, både til at søge oplysning om basisviden samt viden om aktuelle data og problemstillinger. Dette skal træne eleverne i at **søge information, bedømme informationernes** kildeværdi, samt **sortere** i den oftest store mængde materiale.

Her kommer lærerens forberedelse ind i billedet, idet et rimeligt udbytte af søgningen på en rimelig tid forudsætter et omfattende lærer-research-arbejde, der resulterer i nogle kildemæssige rammer og anbefalinger, evt. i form af **link-liste** til eleverne.

Eleverne kan på basis heraf gå i gang med arbejdet. Den dygtige elev har mulighed for at gå videre af de afstukne veje eller gå på egne nyopdagede veje med læreren som individuel sparringspartner. Den usikre elev vil hurtigere end traditionelt blive opdaget af læreren og kunne få individuel støtte. I fornødent omfang kan eleven/eleverne anvende traditionelle lærebøger, ligesom emnet vil kunne kræve **lærerproducerede noter** til at sammenbinde stoffet -ikke mindst af hensyn til den svage elev.

Idet eksamenskravene meget nøje er kendte, både med hensyn til basisviden samt til hvilke problemfelter -herunder kilder og arbejdsprocesser- der ønskes belyst og analyseret, har eleven under hele forløbet en klar fornemmelse af, hvad der kræves og forventes, samt hvor langt eleven er nået i processen.

Eleven udarbejder løbende noter, sammenfatninger og bilagsmateriale (kort, diagrammer, tabeller, fotos etc.) om de behandlede emner, i sikker forvisning om, at materialet vil blive brugt i eksamensøjemed og **skal kunne tåle en præsentation til eksamen** og danne baggrund for eksamenslæsningen.

Eksamen:

Eksamen forløber med lodtrækning, forberedelse og eksaminationstid som normalt, dog med den ændring, at **eksamensspørgsmålet har været kendt siden elevens temaarbejde begyndte.**

Endvidere udleveres der af læreren -som normalt- underspørgsmål og ukendt materiale inden for hovedspørgsmålets problemfelt.

Under eksaminationen skal eleven kunne:

- demonstrere sit kendskab til den grundlæggende teori og viden om emnet. (**Har du læst, og kan du referere ?**).
- præsentere resultatet af sit/gruppens arbejde, herunder redegøre for kilder og arbejdsmetoder, samt evt. demonstrere sin computeranvendelse. (**Kan du analysere og diskutere de stillede spørgsmål ?**).
- behandle det af læreren udleverede materiale. (**Kan du overføre din viden og erfaringer på nye opgaver og materialer inden for emnet ?**).

Godkendelser / dispensationer:

I forbindelse med forsøget er følgende godkendt:

- 1) at **eksamensspørgsmålene** (minus underspørgsmål og det lærerudleverede materiale) er **kendte før eksamen**
- 2) at **engelsk** -og evt. andre af eleven valgte sprog- kan indgå i ikke uvæsentligt omfang i pensum- og eksamensmaterialet. Dette er en realistisk forudsætning, når Internettet anvendes, og ikke urealistisk, da materialet i stor udstrækning udvælges af eleven selv. Det lærerudleverede eksamensmateriale vil følge de gængse normer.
- 3) at pensumindberetningen i marts vil bestå af de stillede eksamensspørgsmål, oversigt over det skriftlige arbejde, samt lærerkommentarer i nødvendigt omfang.
- 4) at det detaljerede pensum vil kunne variere fra elev til elev og først ligger klar fra den enkelte elevs side ved undervisningens afslutning. Omfanget skal svare til det i Bek. fastsatte sidetal.

Mine kommentarer her og nu:

Vi går som sagt nu i gang efter vores lille introduktionsforløb.

I sommerferien er lavet et kompendium -“**GEOGRAFI-noter**” (Od. Kat. 2000, 75 s.), hvor emner og statistik i summarisk form er opdateret (nb: grundbogen er fra 1992). Kompendiet rummer også under de enkelte emner en “**Kravliste**” og en “**Ordliste**”, der skal tydeliggøre, hvad det er for mål vi skal nå.

Eksamen vil forløbe således:

- 1) Du trækker ét af de på forhånd kendte eksamensspørgsmål + lærerens underspørgsmål og bilagsmateriale.
- 2) Derpå har du en forberedelsestid på ca. 24 minutter.
- 3) Eksaminationen starter med, at du fremlægger resultatet af dit arbejde med det stillede spørgsmål (basisviden, problemstillinger, analyser og vurderinger samt den indsamlede dokumentation).
- 4) Derpå demonstrerer du via de stillede -og ikke på forhånd kendte underspørgsmål og bilag- din evne til at overføre din viden på nye opgaver og materialer inden for emnet.

Fortvivl ikke over udfordringerne:

Vi har stadig de gode gamle undervisningsbøger i behold.

Læreren er der stadig.

Arbejdet foregår primært på klassen.

Der er supplerende adgang til Internettet i datalokalerne om eftermiddagen.

“Åben skole” om torsdagen.

Og eksamen er i endnu mindre grad et spørgsmål om knald eller fald. Din forberedelsestid til besvarelse af spørgsmålet er nu udstrakt til det daglige arbejde i skoleårets løb.

Din flid, dit engagement og dine arbejdsmetoder fra skoleåret bliver nu mere synlige ved eksamen og indgår i bedømmelsen.

Flemming.

Bilag 2:**Elev-evaluering i sidste undervisningstime før eksamen af Geografi-forsøget i 2000-2001: "Kend målet - nå målet".**

Tanken med dette forsøg har været at bidrage til en videreudvikling af gymnasieundervisningen i almindelighed og Geografi-undervisningen i særdeleshed. Dette er sket ved at afprøve en række pædagogiske emner, som er aktuelle i undervisningsudviklingen i en tid præget af en enorm forøgelse af den tilgængelige vidensmængde, ny teknologi til brug i behandlingen af denne viden, samt en globalisering af arbejdsmarkedet, der stiller nye forventninger til den unge generation i Danmark. I årsforløbet er valgt at bibeholde pensum og skematimer som normalt samt næsten uændrede eksamensvilkår (hovedspørgsmålene er kendte).

Følgende spørgsmål er baseret på hovedtankerne i undervisningsforløbet, som er beskrevet den 20. august 2000 i brevet til eleverne i 2a, 2y og 2z samt de reelle indtryk, året har givet.

Naturligvis kan eleven ikke sammenligne årets Geografi-undervisning med normalforløbet i Geografi, men kan relatere til den undervisning, som eleven generelt kender og oplever i gymnasiet.

Tallene markerer antal % af de modtagne 63 besvarelser.

- 1) Lykkedes det, at få dig gjort engageret i faget ?
Nej: 3 Lidt: 10 Rimeligt: 43 Over Middel: 38 Meget: 6
- 2) Lykkedes det, at få gjort klassen som helhed engageret i faget, synes du ?
Nej: 2 Lidt: 36 Rimeligt: 49 Over middel: 13 Meget: 0
- 3) Lykkedes det, at få dig til at føle et medansvar for selve læreprocessen ?
Nej: 6 Lidt: 27 Rimeligt: 38 Over middel: 40 Meget: 5
- 4) Lykkedes det i højere grad end normalt at tydeliggøre de faglige krav i undervisningen (hvad er det, vi skal lære og kunne til eksamen) ?
Nej: 22 Lidt: 26 Rimeligt: 26 Over middel: 16 Meget: 10
- 5) Oplevede du, at det skriftlige arbejde (rapporterne) var væsentligt for forståelsen og tilegnelsen af stoffet ?
Nej: 3 Lidt: 5 Rimeligt: 28 Over middel: 35 Meget: 29
- 6) I slutningen af de enkelte afsnit /kapitler i "Geografi-noter" er opstillet en ordliste over emnets fagudtryk. Har disse i årets løb været en hjælp for dig ?
Nej: 13 Lidt: 19 Rimeligt: 22 Over middel: 31 Meget: 15
- 7) I slutningen af de enkelte afsnit /kapitler i "Geografi-noter" er opstillet en krav-liste (hvad skal jeg kunne-liste). Har denne i årets løb været en hjælp for dig ?
Nej: 11 Lidt: 21 Rimeligt: 33 Over middel: 28 Meget: 7
- 8) Synes du, at du oplevede en undervisning, der tog udgangspunkt i dit vidensniveau.
Nej, for lavt niveau: 3 Rimeligt: 91 Nej, for højt niveau: 6
- 9) Synes du, at du fik øget dit videns- og forståelsesniveau ?

Nej: 0 Lidt: 13 Rimeligt: 19 Over middel: 52 Meget: 16

10) Passede undervisningen til dit intelligens-og modenhedsniveau ?

Nej, lå under: 5 Passende: 90 Nej, for højt niveau: 5

11) Oplever du de (internationale) problemstillinger, vi har behandlet i årets løb, som væsentlige for din generation ?

Nej: 0 Lidt: 2 Rimeligt: 13 Over middel: 41 Meget: 44

12) Hvilket emne gjorde størst indtryk på dig ?

Bef. udvikl.: 24 Klima/miljø: 18 Ressourcer: 7 Verdenshandel: 48 Pladetek: 3

13) Var brugen af video-indslag passende ?

Nej, for få: 5 Passende: 92 Nej, for mange: 3

14) Brugen af computere er ikke helt problemfrit (endnu), er vi sikkert enige om, men:

Blev du via geografiundervisningen teknisk set bedre til at betjene computerne i årets løb ?

Nej: 53 Lidt: 26 Rimeligt: 18 Over middel: 3 Meget: 0

15) Blev du via geografiundervisningen bedre til at søge information på Internettet i årets løb ?

Nej: 41 Lidt: 30 Rimeligt: 19 Over middel: 8 Meget: 2

16) Oplevede du, at den faglige viden og forståelse blev øget via computerne ?

Nej: 23 Lidt: 40 Rimeligt: 26 Over middel: 11 Meget: 0

17) Syntes du, at informationerne var mere aktuelle og vedkommende via computerbrugen ?

Nej: 23 Lidt: 24 Rimeligt: 27 Over middel: 19 Meget: 7

18) I hvilke sammenhænge synes du, vi havde mest glæde af computerbrugen ?

Bef. udv.: 2 Klima/miljø: 65 Studierejseforb.: 5 Rapporter: 12 Generelt: 16

19) Har du Internet-adgang derhjemme ?

Nej: 17 Ja: 83

20) Hvilke dele af Geografi-hjemmesiden (<http://www.FlemmingSigh.dk>) havde du udbytte af derhjemme:

a) Rapport-opgaverne: 70

b) Kontrollisterne til rapporterne: 64

c) Linklisten: 54

d) Øvrige udleverede materialer: 21

e) Min adresse / telefonnummer / e-mail: 5

21) Hvilke ting/emner burde medtages, som kunne forbedre hjemmesiden ?

---

22) Har du haft gode muligheder for at tage gode noter til undervisningen i årets løb ?

Nej: 2 Lidt: 5 Rimeligt: 32 Over middel: 43 Meget: 18

23) Hvad kunne gøres bedre i undervisningen for at få taget gode noter ?

---

24) Arbejder du generelt (uden for timerne) sammen med kammerater i et team ?

Nej: 35 Lidt: 33 Rimeligt: 17 Over middel: 5 Meget: 10

25) Ligger din karakter i geografi på det niveau, som du synes er rimeligt i forhold til kammeraterne ?

2 point for lavt: 6 , 1 point for lavt: 32 , Er OK: 59 , 1 point for højt: 3 , 2 point for højt: 0

26) Hvis du synes, at karakter-fastsættelsen kunne gøres bedre, hvor skulle der så sættes ind fra lærerens side ? (Flere prøver, rapport-karakterer, tavlehøring, andre forslag):

Mere tavlehøring: 25 , Flere spø. på klassen: 25 , Mere debat: 11 ,

Flere rapp.: 13 , Flere prøver: 19 , Andre forslag: 4 .

27) Har anvendelsen af engelsk (via Internetsiderne) været en belastning, synes du ?

Nej: 67 Lidt: 20 Rimeligt: 9 Over middel: 2 Meget: 2

28) I årets løb blev eksamensspørgsmålene løbende offentliggjort. Havde det en positiv virkning på dit arbejde med faget ?

Nej: 36 Lidt: 17 Rimeligt: 27 Over middel: 14 Meget: 6

29) Hvis eksamensspørgsmålene også fremover skal offentliggøres før eksamensdagen, hvornår skal det så ske for at få den bedste og mest positive effekt ?

Løbende: 35 , 1 uge før eks.: 12 , 14 dage før sammen med tid til en fordybelsesfase, hvor der ikke er anden undervisning: 34 , Som normalt ved eksamen: 3 , Den enkelte elev trækker sit spørgsmål 2 dage før: 14 , Et team trækker 2 dage før: 2 , Andet: 0 .

30) Hvilke måder at arbejde på synes du kunne forbedre gymnasieundervisningen ?

---

31) Har undervisningen i Geografi generelt levet op til målet om, at give indsigt i og forståelse af aktuelle, internationale problemstillinger (på basis af samspillet imellem naturforhold, samfundsforhold og kulturelle forhold) af væsentlig betydning for den generation, som du tilhører ?

Nej: 0 Lidt: 8 Rimeligt: 29 Over middel: 44 Meget: 19

32) Hvilken plads i gymnasiet, synes du faget bør have ?

a) Obligatorisk ét-års-fag som nu: 74

b) Kun som tilvalgsfag: 2

c) Kunne godt tages ud af gymnasieundervisningen: 0

d) Burde udvides til et 2-års-fag: 24

e) Andet forslag: 0